

Fritz Leonhardt emlékére

Polgár László

Fritz Leonhardt a tartószerkezetek oktatói, tervezői és megvalósítói előtt a huszadik századi mérnökök egyik legnagyobb alakja. Hosszú élete (1909-1999) mellett hallatlan munkabírásnak, szorgalmának köszönhető, hogy olyan sokat adott a mérnök társadalomnak - művei mellett rendkívül bőséges szakirodalmat, tankönyvet írt.

Számomra különösen sokat jelentett a 70-es évek elején Leonhardt professzor. Amikor a 70-es évek elejére különösen mélyre süllyedt a szocialista erkölcs: a diákokat rendőrök ütötték a múzeum kertjében, csak mert összegyűltek ünnepelni március 15-ét. Akkor került először kezembe Leonhardt professzor írása: A diáknyugtalanóságok okai. Egy védőbeszéd az ifjúságért (azóta is többször kikölcsönöztem a Budapesti Műszaki Egyetem könyvtárából, sajnos magamnak még nem tudtam egy példányt beszerezni). Ez adott erőt a kommunista, szocialista barbárság idején.

A „Vasalás művészete”, a feszített beton könyve, a 6 kötetes „Vorlesung”-ja (a legismertebb egyetemi vasbeton tankönyv 1974 óta a világon), számtalan cikke (mintegy 100!) főleg a Beton und Stahlbeton folyóiratban - mindet lehetetlen lett volna végigolvasni - sokat segítettek a vasbeton jobb megértésében. Az 1980-as években megjelent könyvei mint az Ingenieurbaupunkt (a mérnöki építés művészete), a tornyok, hidak könyvei (sajnos mind németül) a mérnöki hivatás szépségét a laikusoknak is bemutatta.

A magyar oktatás, egyáltalán a magyar mérnöki társadalom, különösen a 60-as évektől szinte száműzte a nyugati világ kiválóságait (magyar fordításban nem jelentek meg cikkek, könyvek, a magyar szakirodalmak hivatkozásaiban sem találhatóak), így különösen akik nem uralják a német nyelvet, alig hallottak Leonhardt professzorról. 1999 nyarán, 90. születésnapja alkalmából több méltató cikk is megjelent tevékenységéről (pl. a Stahlbeton, Beton- und Stahlbetonbau, Bautechnik folyóiratban). Én magam a német 100. jubileumi „Betontag”-on találkoztam vele, nem tudhattam akkor, utolsó találkozásunk (1999 dec. 29-én halt meg). Azóta is féltett kincs számomra önéletrajzi kötetének dedikált példánya.

A leírtak alapján talán érthető, miért Leonhardt professzor ajánlásait adom tovább útravalóul a fiatal diplomás mérnököknek, miután a mi szűk mérnökök közösségünkhöz tartozóknak tekinthetjük őket.

Mai világunkban éppen nagy változások előtt áll oktatásunk, mérnöki tevékenységünk, a számítógépes és globalizált világ miatt. Leonhardt professzor rektori székfoglaló beszéde 1969-ből, a háborúk elkerülhetőségéről írt értekezése 1951-ből, a túrázás gyógyító hatásáról írt értekezése 1964-ből sok más mellett talán másokat is segíthetne az új korszakra való felkészülésben.

Itt most álljon csupán egy idézet munkatársától, mit kaptak útravalóul Leonhardt professzortól:

- *Egy ötlettel, egy tervvel kapcsolatosan „terhességgel” járj, azaz például felkeléskor vagy séta közben még egyszer gondold át, jól gondolkodtál-e*
- *Tekintsd meg az építményeket és mindig kérdezd, miért jó vagy szép az, vagy miért nem az.*
- *Legyen bátorságod az újdonságokhoz. „Ezt mindig így csináltuk” szokást meg kell kérdőjelezni.*
- *A tervezéskor a szabadkézi vázlatokkal a formákat mindig finomítsad.*
- *Szereteted legyen a részletekhez - a nagyvonalúság mellett ne feledkezzél meg a részletekről.*
- *Ismerd fel a megvalósíthatóság határait.*
- *Szép hivatásunk szeretetét hálával gondozd.*
- *Keményen és szívesen dolgozzál, de utána menjél ki a friss levegőre és a szép természetbe túrázni.*
- *A munkanap vége ne az órától, hanem a munkád eredményével való megelégedéstől függjön.*
- *Légy hajlandó a társadalomért végzett megtisztelő tevékenységekre.*

- *A globális együttműködésekét korán kezdve és egy életen át gondozd.*
- *Tanuld meg a lényegest a lényegtelenről megkülönböztetni.*
- *Világos, és ha úgy kell lennie, a kemény szavakat se szégyeld.*
- *A csapatot az egyének képességei szerint állítsd össze.*
- *A csapatot motiváld az elképzelésekkel való azonosulásra.*
- *A meggyőzéseid legyenek megalapozva érvekkel.*
- *A felelősséget helyezd bátran a fiatal vállakra.*
- *Gyakorolj toleranciát más véleményekkel szemben.*
- *Tégy mindig produktívan, hasznosan, a munka a létért és ne a birtoklásért legyen.*
- *Élj élvezetekkel, de mérsékelt evéssel és ivással.*

Leonhardt: Studentenunruhen, Ursachen, Reformen (Ein Plädoyer für die Jugend 81969)

Diáknyugtalanságok, okok, reformok.
(Egy védőbeszéd az ifjúságért)

„Weizsäcker:

mi az ideológia? Az ideológia az értelem hazug félrevezetése. A magánérdeket mint közösségi érdeket és mint ésszerűséget tünteti fel, például egy uralkodó osztály érdekében, egy hitközösség érdekében, egy nemzet érdekében. És mivel sokkal kellemesebb úgy hazudni, hogy az ember maga nem ismeri fel, hogy hazudik, az ideológia magja az önbecsapás. Hogy lenne felismerhető, hogy nem mások hazudnak, hanem magam hazudok. Éppen ezért semmi nem lehet olyan borzasztó, mint a saját magunknak alkotott morál!”

„A nagyon balos szónoklókat is magam elé kérttem - a legborzasztóbbak a művészeti akadémia szónoklói voltak, néhány nehéz napot okoztak. Olvastam a Kommunista Kiáltványt és Marx Tőkéjét, azonban az oroszországi utazásomkor a munkások és parasztok paradicsomáról is tehettem megfigyeléseket. Ezeket fel tudtam eleveníteni és diaképekkel is tudtam kísérni. Amikor a kommunizmust irracionális ideológiának neveztem, mely az emberi magatartás hamis előfeltételéből indul ki és a rendszert ezért csak kényszerrel, terrorral és a szabadság megsértésével tudják fenntartani, azt vetették a szememre, hogy a mi társadalmunk is olyan ideológián alapul, melyet néhány pontban még nekem is el kellett ismernem, hogy megújulásra szorul.”